

Carl V. Weihe gjørdi saman við starvsfelaga sínum Klaus Rasmussen uppskot um at bota um sethúsastøðuna og samstundis hjálpa Húsálánsgrunninum, men bankarnir tóku ikki undir við uppskotinum

Carl V. Weihe:

Ljóðar væl

Tað tykist, sum bankarnir veruliga eru eru sinnaðir at finna loysn fyri sethúsaeigarar í trongstöðu, heldur Carl V. Weihe

Beint áðrenn Føroyar seinast fingur pengar úr Danmark, gjørdur statsautoriseraður grannskoðararnir Carl V. Weihe og Klaus Rasmussen eitt uppskot um, hvussu bótast kundi um kreppuna á føroyska sethúsamarknaðinum.

Í høvuðsheitum segði uppskotið, at í staðin fyri at geva teimum báðum bankunum 1,8 mia. í nýggjum partapeningi, skuldu bankarnir bara hava 800 mió. krónur. Milliardin skuldi so setast í Húsálánsgrunnin, sum samstundis yvirtók sethúsáláni hjá bankunum, ið harvið kundu brúkt allar sínar kreftir til at fígga vinnulívið.

Men hesum uppskoti tóku bankarnir ikki undir við. Teir søgdu, at bankarnir høvdu fólk at taka sær av sethúsálánum, og tað hevði Húsálánsgrunnurin. Eisini hildu bankarnir, at nú høvdu teir sett so nógv av á sethúsamarknaðinum, og at teir tí onga orsök høvdu til at handa lánini frá sær.

Skjót loysa

Rasmussen & Weihe lögdu upp til at fáa eina skjóta loysn við fastari rentu uppá 7,5 % fyri lán í húsum fyri niðanfyrri 1,1 mió., og at lánini útyvir hesa upphæddina skuldu gerast rentu- og avdráttarfrí í 10 ár, men

so gjaldast á vanliga hátt. Tað skuldi vera líka fyri øll, tí at viðgera hús fyri hús tekur ov langa tíð og hevur bara við sær, at fleiri koma í botnleysa skuld. Hetta hevur ikki bara við sær, at fólk rýma av landinum, men vandin er eisini stórur fyri, at nógv ikki bara missa evnini at gjalda, men tey missa eisini viljan at gjalda, og tað er tað álvarsligasta, sum kann henda fyri samfelagið.

Frysta tey tungstu

Teirra uppskot var sostatt ikki at strika skuldina hjá nøkrum, bara at útseta tungstu lánini, og alt hevði verið nógv einfaldari, um gjørt varð á henda hátt, hildu Rasmussen & Weihe.

Fyri landskassan hevði hetta verið góður handil, tí rentufrádrátturin hevði minkað. Teir mettu, at skattainntøkan hjá landi og kommunum harvið hevði vaksið tilsamans við 32 mió. krónur.

Hevur skund

Teir nevndu eisini, at vandin fyri fleiri tvingsilssølum luggur sum ein bumba undir Húsálánsgrunninum, og tí er neyðugt við onkrum tiltaki, sum styrkir støðuna hjá Húsálánsgrunninum. Húsálánsgrunnurin er fíggjarliga ikki førur fyri at keypa hús á tvings-

ilssølum. Men tað kunnu peningastovnar gera og lata húsaeigarar yvirtaka húsini aftur, og tá fer skuldin til Húsálánsgrunnin burtur. Tað er eisini ein vandi, at meðan fólk bíða eftir at fáa avtalu um at niðurskriva ella niðurfrysta skuldina í húsunum, gevast tey við at gjalda til allar fíggjarstovnar ella bara ein, t.d. Húsálánsgrunnin.

Avtala gjørd

Men sum sagt, varð hetta álitið frá Rasmussen & Weihe lagt til viks, og nú hava Føroya Banki, Sjóvinnubankin, Føroya Sparikassi og Húsálánsgrunnurin gjørt avtalu um at lækka rentuan, afturgjaldstíðin kann leingjast, og hvør stovnurin átekur sær at avgreiða øll viðurskipti fyri sethúsaeigarar, sum kemur í trongstöðu.

Carl V. Weihe heldur hetta ljóða áhugavert. Tað tykist sum peningastovnarir nú veruliga eru sinnaðir at hjálpa teimum, sum hava tey stóru og dýru lánini. Carl V. Weihe heldur framvegis bestu loysnina vera at niðurfrysta skuldina hjá teimum, sum skylda mest, tí um øll verða bangin fyri at missa, og tí gevast heilt við at gjalda, so verður galið.

randi

Húsálánsgrunnurin:

40 milliónir í leysari luft

Í næstan eitt ár hevur Húsálánsgrunnurin ikki verið førur fyri at útgildið nøkur nýggj lán, og einki røkist fyri, at grunnurin fær meira pengar

Nú hendir tað ikki longur, at Húsálánsgrunnurin fær umsóknir um at veita fígging til sethús. Gott tað sama, tí grunnurin hevur ongar pengar til nýggj lán.

Húsálánsgrunnurin hevur ikki útgildið nøkrum lán síðan februar mánað í fjør.

Men hetta árið eru tað nokkso nógv, sum eru komin illa fyri, tí teir væntaðu sær fígging frá Húsálánsgrunninum. Tá tey søktu grunnin, fingið tey játtandi svar men við tí treyt, at grunnurin hevði tókan pening, og henda hevur hann ikki havt síðan.

Nøkur geva upp

Jóannes Dalsgarð, stjóri í Húsálánsgrunninum, metir, at tað munnu vera lán fyri umleið 40 mió. krónur, sum soleiðis hanga í leysari luft, tí grunnurin ikki er førur fyri at útgjalda nakað. Tað er tó ilt at áseta upphæddina nágreiniliga, tí nøkur, sum søktu um fígging, kunnu hava slept áttalanina ella hava ikki bygt húsini lúð.

Grunnurin kemur ikki uppí við síni fígging, fyrr enn húsini eru lúð, og tá skal byggilánið umleggjast.

Grunnurin frættir ikki aftur fyrr enn tá. Av tí at Húsálánsgrunnurin ikki kann gjalda, hava hinir peningastovnarir í summum førum átekið sær at fígga Húsálánsgrunsins part.

Óviss framtíð

Jóannes Dalsgarð hevur onga hóming, nær og um Húsálánsgrunnurin aftur fær pengar at gjalda til nøkur lán. Upphæddin á fíggjarlógini er skerð, og nú rentan er lækkað við avtaluni við hinar lánveitarar, fer alt til tað.

Eftirstøðurnar eru óttar, men Jóannes Dalsgarð heldur ikki, tær eru óttar líka nógv sum afturgongdin annars í samfelagnum hevur verið. Tað er hansara fatan, at fólk gera alt, tey megna, fyri at halda sínar skyldur.

Áðrar reglur

Seinastu tíoðina hava fleiri sagt, at Húsálánsgrunnurin má vera insolventur, tá hann ikki er førur fyri at gjalda, og eftirstøðurnar vaksa.

Insolventur kann Húsálánsgrunnurin ikki vera, tí

hann gongur ikki eftir somu treytum sum peningastovnar. Hansara uppgáva er bara at veita fígging til sethús. Fyrr kundi Húsálánsgrunnurin taka lán, tá tað vantaði í, men nú ber tað ikki so væl til, tí landið noyðist at halda aftur við at taka upp fleiri uttanlandslán.

Átti at munað

Jóannes Dalsgarð heldur, at rentulækkingin hjá bankunum, Húsálánsgrunninum og Føroya Sparikassa er góð hjálp til teirra, sum sita í dýrum húsum. Tað hevði munað væl, høvdu hinar útreiðslur hjá fólki ikki samstundis farið so nógv upp.

-Eingin kann vænta, at vit skulu sviða fyri, at kommunuskattaprosentið o.a. hækkar, sigur Jóannes Dalsgarð.

Hann heldur tað vera í lagi, at sethúsaeigarar finna saman og gera ein felagskap, sum kann tala teirra sök. Men hann ávarar ímóti at leypa framav, tí so veit eingin hvat kann henda.

randi

Berjabrekka er ein býarparturin í Havn, har eigararnir hava ovurhonds stór og dýr lán